

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра економіки та управління бізнесом

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА І ПРАВО ІТ-ГАЛУЗІ

Спеціальність **121 Інженерія програмного забезпечення**

Освітня програма «**Інженерія програмного забезпечення**»

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Факультет **математики та інформатики**

2024-25 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і право ІТ-галузі» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення за освітньою програмою «Інженерія програмного забезпечення»

Мова навчання: українська

Розробники: Паламарчук О.С., доцент кафедри економіки та управління бізнесом,
канд. екон. наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління бізнесом.

Протокол від 27 серпня 2024 року № 8.

Завідувач кафедри

Панюк Т. П.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету математики та інформатики.

Протокол від 3 вересня 2024 року № 7.

Голова навчально-методичної комісії

Гнедко Н. М.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
Кількість кредитів: 4 Модулів: 2 Змістових модулів: 2 Індивідуальне науково-дослідне завдання: Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 2 самостійної роботи студента: 4	Галузь знань: 12 Інформаційні технології Спеціальність: 121 Інженерія програмного забезпечення Освітня програма: «Інженерія програмного забезпечення» Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр:	
		7-й	7-й
		Лекції:	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські:	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні:	
		-	-
		Самостійна робота:	
		80 год.	108 год.
Індивідуальні завдання:			
-	-		
Вид контролю:			
Екзамен	Екзамен		

Передумови для вивчення дисципліни: «Теорія ймовірностей та математична статистика», «Соціально-політичні студії».

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Економіка і право ІТ-галузі» відноситься до обов'язкових компонентів професійної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 121 Інженерія програмного забезпечення. Робоча програма навчальної дисципліни складена у відповідності до освітньо-професійної програми «Інженерія програмного забезпечення» підготовки бакалаврів за названою спеціальністю.

Мета викладання дисципліни «Економіка і право ІТ-галузі» передбачає формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок у забезпеченні ефективного та стійкого економічного та правового розвитку сучасної технологічної індустрії, що вимагає комплексного підходу до вирішення задач, що мають суперечливі цілі, невизначеності та ризики, із дотриманням верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. *Зі сторони економіки* метою є забезпечення розвитку інфраструктури, підтримка стартапів та малого бізнесу, а також формування ринкової конкуренції. *Зі сторони права* – освоєння правового поля, яке б забезпечило захист та безпеку прав учасників ринку: компаній, клієнтів, користувачів програмних продуктів та сервісів.

Основними **завданнями** дисципліни «Економіка і право ІТ-галузі» є формування комплексного погляду на проблематику економіки та права в контексті ІТ-сектору, а також забезпечення здобувачів вищої освіти знаннями, необхідними для ефективної роботи в галузі інформаційних технологій.

Згідно з освітньо-професійною програмою навчальна дисципліна «Економіка і право ІТ-галузі» має забезпечити формування у здобувачів вищої освіти відповідних **компетентностей**.

Загальні компетентності

K02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

K08. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

K10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності

K17. Здатність дотримуватися специфікацій, стандартів, правил і рекомендацій в професійній галузі при реалізації процесів життєвого циклу.

K21. Здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті освоєння повного курсу навчальної дисципліни «Економіка та право ІТ-галузі» у здобувачів вищої освіти формуються глибокі, міцні і системні знання, які передбачають вільне володіння понятійним апаратом, розуміння основних задач предмету, його мети та завдання, а також здатність до практичного застосування цих знань при реалізації прикладних застосувань. Згідно з освітньо-професійною програмою мають бути досягнуті наступні **програмні результати навчання**:

ПР02. Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.

ПР04. Знати і застосовувати професійні стандарти і інші нормативно-правові документи в галузі інженерії програмного забезпечення.

ПР14. Застосовувати на практиці інструментальні програмні засоби доменного аналізу, проектування, тестування, візуалізації, вимірювань та документування програмного забезпечення.

ПР24. Вміти проводити розрахунок економічної ефективності програмних систем.

Здобувачі вищої освіти мають

знати:

- основні економічні принципи, що впливають на ринок програмного забезпечення та інформаційних технологій;
- основні правові аспекти захисту прав інтелектуальної власності на результати програмних розробок у сфері ІТ;

вміти:

- аналізувати виклики та завдання, що виникають в ІТ-галузі з точки зору економіки та права, а також приймати відповідні обґрунтовані рішення;
- визначати потенційну комерційну цінність програмного забезпечення як об'єкта сфери економіки;
- ідентифікувати програмне забезпечення як об'єкт інтелектуальної власності, визначати нормативну базу його охорони та захисту;
- розвивати критичне мислення та аналізувати різні ситуації ІТ-галузі.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Організаційні засади економіки та права ІТ-галузі»

Тема 1. Вступ до економіки і права ІТ-галузі. Основні принципи та поняття: ринок, попит та пропозиція, конкуренція, ціноутворення. Правові аспекти в ІТ-галузі: законодавство про авторські права, патенти та торгові марки. Регулювання в ІТ-галузі.

Тема 2. Інтелектуальна власність (ІВ) та її участь в ІТ-галузі. Розуміння сфери інтелектуальної власності (ІВ). Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності (ОІВ). Охоронні документи на об'єкти ІВ у ІТ-сфері.

Тема 3. Мікроекономіка в ІТ-галузі. Мікроекономіка як важливий інструмент аналізу ринку та поведінки фірм в ІТ-галузі. Конкуренція на ринку програмного забезпечення, інтернет-послуг, апаратного забезпечення. Ефективність використання ресурсів для забезпечення максимальної прибутковості.

Тема 4. ІТ-підприємство як економічний суб'єкт господарювання. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види та організаційні форми підприємств. Середовище функціонування підприємства. SWOT-аналіз ІТ-галузі та підприємств.

Тема 5. КВЕДи та їх застосування при написанні програмних продуктів. Поняття про КВЕД. Значення КВЕД для регулювання та класифікації підприємств. КВЕД для ІТ-підприємств. Стандартизація КВЕД.

Тема 6. Оцінка розвитку підприємств ІТ-галузі на локальному рівні. Поняття та принципи оцінки розвитку підприємств. Застосування індексу Херфіндала-Хіршмана (ННІ). Обчислення та характеристика величини ННІ.

Тема 7. Дослідження місткості ІТ-ринку та його сегментів. Місткість ринку. Ознаки сегментації. Критерії сегментації. Місткість регіональних ринків та методи її оцінювання. Насиченість регіональних ринків та методи її оцінювання. Розмір ринку. Ринкова частка. Динаміка ринку. Аналіз споживачів та посередників. Методики дослідження конкурентного стану регіональних ринків.

Змістовий модуль 2. Реалізація правових засад у ІТ-галузі

Тема 8. ІТ-сфера як об'єкт правового регулювання. Роль інформаційних технологій у сучасному світі. Цивільно-правове регулювання ІТ-сфери. Взаємозв'язок ІТ-права, права інтелектуальної власності та інформаційного права.

Тема 9. Охорона та захист авторських і суміжних прав у цифровому середовищі. Авторсько-правова охорона на продукти ІТ-сфери в Україні. Міжнародно-правова охорона авторських і суміжних прав у цифровому середовищі. Особливості розповсюдження та використання об'єктів авторського і суміжних прав у цифровому середовищі.

Тема 10. Правові аспекти роботи з ІТ-даними та клієнтами. Авторське право на програмне забезпечення. Права на бази даних. Конфіденційність та захист персональних даних в ІТ-галузі. Укладання договорів.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	в тому числі					усього	в тому числі				
		лек	пр	лаб	інд	с.р.		лек	пр	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. «Організаційні засади економіки та права ІТ-галузі»												
Тема 1. Вступ до економіки і права ІТ-галузі	12	2	2			8	12	1			11	
Тема 2. Інтелектуальна власність (ІВ) та її участь в ІТ-галузі	12	2	2			8	12		1		11	
Тема 3. Мікроекономіка в ІТ-галузі	12	2	2			8	12	1			11	
Тема 4. ІТ-підприємство як економічний суб'єкт господарювання	12	2	2			8	12		1		11	
Тема 5. КВЕДи та їх застосування при написанні програмних	12	2	2			8	12	1			11	

продуктів												
Тема 6. Оцінка розвитку підприємств ІТ-галузі на локальному рівні	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 7. Дослідження місткості ринку та його сегментів	12	2	2			8	12		1			11
Разом за змістовим модулем 1	84	14	14	-	-	56	84	4	4	-	-	76
Змістовий модуль 2. «Реалізація правових засад у ІТ-галузі»												
Тема 8. ІТ-сфера як об'єкт правового регулювання	12	2	2			8	12	1				11
Тема 9. Охорона та захист авторських і суміжних прав у цифровому середовищі	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 10. Правові аспекти роботи з ІТ-даними та клієнтами	12	2	2			8	12		1			11
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6			24	36	2	2			32
Усього годин	120	20	20	-	-	80	120	6	6	-	-	108

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Вступ до економіки і права ІТ-галузі	2	
2	Інтелектуальна власність (ІВ) та її участь в ІТ-галузі	2	1
3	Мікроекономіка в ІТ-галузі	2	
4	ІТ-підприємство як економічний суб'єкт господарювання	2	1
5	КВЕДи та їх застосування при написанні програмних продуктів	2	
6	Оцінка розвитку підприємств ІТ-галузі на локальному рівні	2	1
7	Дослідження місткості ринку та його сегментів	2	1
8	ІТ-сфера як об'єкт правового регулювання	2	
9	Охорона та захист авторських і суміжних прав у цифровому середовищі	2	1
10	Правові аспекти роботи з ІТ-даними та клієнтами	2	1
	Разом	20	6

8. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Вступ до економіки і права ІТ-галузі	8	11
2	Інтелектуальна власність (ІВ) та її участь в ІТ-галузі	8	11
3	Мікроекономіка в ІТ-галузі	8	11
4	ІТ-підприємство як економічний суб'єкт господарювання	8	11
5	КВЕДи та їх застосування при написанні програмних продуктів	8	11
6	Оцінка розвитку підприємств ІТ-галузі на локальному рівні	8	10
7	Дослідження місткості ринку та його сегментів	8	11
8	ІТ-сфера як об'єкт правового регулювання	8	11
9	Охорона та захист авторських і суміжних прав у цифровому середовищі	8	10
10	Правові аспекти роботи з ІТ-даними та клієнтами	8	11
	Разом	80	108

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачено

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН5 – інтерактивний метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (мультимедійні);
МН6 – самостійна робота.

12. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

- МО1 – екзамен;
МО2 – усне та письмове опитування;
МО4 – тестування;
МО7 – презентації результатів виконаних практичних завдань і досліджень;
МО9 – захист практичних робіт.

13. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- екзамен;
- завдання та рекомендації для виконання лабораторних робіт;
- розрахункові практичні роботи;
- тести контролю знань;
- тематика дослідницьких завдань;
- представлення та аналіз отриманих результатів під час розв'язку економічних задач.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компе-	Назва компетентності	Код ПРН	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання
------------	----------------------	---------	---------------------------------------	-----------------	-------------------

контентності (за ОПП)					
K02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПР02	Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
		ПР14	Застосовувати на практиці інструментальні програмні засоби доменного аналізу, проєктування, тестування, візуалізації, вимірювань та документування програмного забезпечення.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
		ПР24	Вміти проводити розрахунок економічної ефективності програмних систем.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
K08	Здатність діяти на основі етичних міркувань.	ПР02	Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
K10	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	ПР02	Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
		ПР24	Вміти проводити розрахунок економічної ефективності програмних систем.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
K17	Здатність дотримуватися специфікацій, стандартів, правил і рекомендацій в професійній галузі при реалізації процесів життєвого циклу.	ПР02	Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
		ПР04	Знати і застосовувати професійні стандарти і інші нормативно-правові документи в галузі інженерії програмного забезпечення.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
K21	Здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.	ПР02	Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
		ПР04	Знати і застосовувати професійні стандарти і інші нормативно-правові документи в галузі інженерії програмного забезпечення.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9
		ПР24	Вміти проводити розрахунок економічної ефективності програмних систем.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	МО1, МО2, МО4, МО7, МО9

14. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими критеріями оцінювання та рівнями компетентності:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	високий (творчий)	відмінно
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	достатній (конструктивно-варіативний)	добре
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	середній (репродуктивний)	задовільно
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	низький (рецептивно- продуктивний)	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	низький (рецептивно- продуктивний)	незадовільно

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне і підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного та практичного матеріалу під час аудиторних занять і самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання лабораторних завдань; оцінка (бали) за індивідуальну науково-дослідну роботу; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій, рефератів тощо.

15. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В університеті діє накопичувальна кредитно-трансферна система оцінювання програмних результатів навчання студентів, що реалізується в ході виконання і захисту лабораторних робіт, виконання ІНДЗ та модульного контролю, для яких визначено мінімальну кількість балів, яку слід набрати для формування рейтингового балу студента та виставлення його у залікову книжку і відомість успішності студентів з відповідними оцінками за національною та європейською кредитно-трансферною системами (ЄКТС).

Основною формою підсумкового контролю є екзамен. Курс орієнтований на бальну систему оцінки. Мінімальний пороговий рівень оцінки – 60 балів. Максимальна кількість балів становить 100, що розподілені за видами робіт наступним чином:

Поточне тестування та самостійна робота										Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
Модульний контроль – 10							Модульний контроль – 10				
38							22			40	100

Розподіл балів за видами освітньої діяльності

№ з/п	Вид роботи	Кількість балів	Розрахунок	Максимальна сума балів
Поточне тестування та самостійна робота				
1	Успішне виконання практичних робіт	4	$4 * 10 = 40$	40
2	Модульні контрольні роботи 1, 2	10	$10 * 2 = 20$	20
3	Екзамен	40	40	40
4	Інші види діяльності (додаткові)*	до 5		5
Разом				100

* До інших (додаткових) видів навчальної діяльності відносяться участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, рефератів тощо. Ці види діяльності не є

обов'язковими. Без них здобувач вищої освіти також може набрати максимальну суму балів у випадку відмінного виконання усіх решти обов'язкових видів діяльності. У випадку перевищення максимальної суми балів підсумкова (загальна) оцінка з дисципліни приймається рівною 100 балів.

16. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Економіка і право ІТ-галузі» включає:

- інтерактивні лекції та лекції-візуалізації на платформі електронного навчання Moodle;
- методичні вказівки для виконання практичних робіт на платформі електронного навчання Moodle;
- методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

В якості навчально-методичного забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти використовується основна та додаткова література з дисципліни «Економіка і право ІТ-галузі» та Інтернет-ресурси.

17. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет економіки та права ІТ-галузі.
2. Загальна характеристика ІТ-галузі та ринку програмного забезпечення.
3. Державне регулювання підприємницької діяльності в ІТ-сфері.
4. Поняття і сутність управління ІТ-підприємством.
5. Суть і значення ефективності діяльності підприємства.
6. Програмне забезпечення як об'єкт інтелектуальної власності.
7. Суб'єкти авторського та суміжних прав.
8. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності.
9. Вітчизняна авторсько-правова охорона продуктів в ІТ-сфері.
10. Технічні засоби захисту авторських і суміжних прав.
11. Використання програмного продукту в цифровому середовищі.
12. Поняття комп'ютерної програми як об'єкта правової охорони.
13. Право вільного використання комп'ютерних програм.
14. Охорона комп'ютерних програм.
15. Особливості розвитку інформаційних та цифрових технологій у світі.
16. Поняття, ознаки та характеристика вільних публічних ліцензій у цифровому середовищі.
17. Ліцензії Creative Commons на використання об'єктів авторського права, їх значення.
18. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
19. Договірна практика у цифровому середовищі.
20. Поняття КВЕД при реєстрації ІТ-підприємств.
21. Значення КВЕД для регулювання та класифікації підприємств.
22. Стан розвитку цифрових технологій в Україні.
23. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності (ОІВ).
24. Охоронні документи на об'єкти ІВ у ІТ-сфері.
25. Цифровізація: користь, загрози, перспективи.
26. Форми використання ОІВ у мережі Internet.
27. Характеристика ліцензійної угоди на програмне забезпечення.
28. Підприємство як суб'єкт господарювання у ІТ-галузі.
29. Визначення частки на ринку підприємств ІТ-галузі.
30. Види та організаційні форми підприємств.
31. SWOT-аналіз ІТ-підприємства: переваги та недоліки.
32. Оцінка рівня розвитку підприємств.
33. Визначення рівня концентрації підприємств на ринку ІТ-послуг.

34. Штучний інтелект та сфера захисту авторського права.
35. Механізм захисту прав розробників програмних продуктів у мережі Internet.

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Андрощук Г.О., Петренко С.А. Правова охорона програмного забезпечення (комп'ютерних програм і баз даних) : монографія. К. : НДІ ІВ НАПрНУ. 2013. 300 с.
2. Антонов В.М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право (2-е вид.). К.: КНТ. 2006. 520 с.
3. Бачинський Т. В., Радейко Р. І., Харитоновна О. І. Основи ІТ-права: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер. 2017. 208 с.
4. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном : монографія. Київ : Юрінком Інтер. 2015. 280 с.
5. Сментина Н.В. Економіка та організація підприємницької діяльності: навчальний посібник Київ: ФОП Гуляєва В.М. 2019. 320 с.

Допоміжна:

1. Корж І. Ф. Право на відкриті дані – як право приватного характеру. *Інформація і право*. 2020. № 1 (32). С. 19-28.
2. Косілова О. І., Солодовнікова Х. К. Права і свободи людини і громадянина v.s. штучний інтелект : проблемні аспекти. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 56-66.
3. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. Булеци С.Б., К.Ю.Н., доц. Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
4. Ходаківський Є.І., Якобчук В.П., Литвинчук І.Л. Інтелектуальна власність: економікоправові аспекти: навч. посібник. К., Центр учбової літератури, 2014. 276 с.
5. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності: Навч. посіб. К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003, 172 с.

19. ІНФОРМАЦІЙНІ (ІНТЕРНЕТ) РЕСУРСИ

- Освітньо-професійна програма «Інженерія програмного забезпечення» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 121 Інженерія програмного забезпечення.
URL : https://rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/osv_prog_bak_121_ipz_2021.pdf
- Сайт кафедри економіки та управління бізнесом. URL : <http://www.ekibernetika.org.ua>
- Платформа електронного навчання кафедри економіки та управління бізнесом.
URL : <http://kibernetika.rv.ua/>
- Репозитарій РДГУ. URL : <http://repository.rshu.edu.ua/>
- Державна система правової охорони. URL : <https://ukrpatent.org/uk>
- Державна служба статистики. URL : <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- Діяльність у сфері інтелектуальної власності.
URL : <https://guide.diia.gov.ua/event/diialnist-u-sferi-intelektualnoi-vlasnosti-8e294486-f737-42ae-9c97-0bf257a87e55>
- Міністерство економіки України. URL : <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
- Сервіс для визначення КВЕД.
URL : https://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/62/KVED10_62_0.html
- Міністерство цифрової трансформації. URL : <https://thedigital.gov.ua/>
- Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. URL : <http://wdc.org.ua/>